

FORSLAG TIL MAL FOR VITNEMÅL

Folkehøgskolerådet legger med dette fram et forslag til mal som først og fremst omhandler papiirutgaven av vitnemålet. Det følgende er selvsagt bare forslag til **hvordan** det **kan** gjøres. Skolene er frie til å følge forslaget, til å forbedre det eller til å utforme sitt eget vitnemål.

Folkehøgskolerådet gjør oppmerksom på at eksempelet på hvordan et vitnemålet kan utformes, vedlegges **som eget dokument**.

Bakgrunn

Folkehøgskolelovens § 2,i sier at ”Skolen skal utarbeide dokumentasjon over elevenes læringsprogram og deltakelse. Dokumentasjonen må være utformet slik at den gir grunnlag for vurdering av realkompetanse inn mot utdanningssystem og arbeidsliv.”

Arbeidet med vitnemålet har to konkurrerende hensyn å ta:

1. en tilfredsstillende beskrivelse av skoleåret fra elevens/skolens side (avsender)
2. en tilfredsstillende beskrivelse av skoleåret fra leserens side (mottaker)

De fleste mottakere har bare behov for et vitnemål som kommuniserer et konsentrat av skoleåret. Skolen har behov for å kommunisere sine mål for skoleåret og hva eleven har lært/vært gjennom. Skolens arbeidsformer er interessante i den grad de forteller leserne om elevens personlige/faglige/sosiale utfordringer.

Denne malen bruker ordet ***læringsprogram*** om skolens pedagogiske planer (elevenes læringsprogram, jfr. lovteksten) og ordet ***læringsopplegg*** om læringsprogrammet i praksis for den enkelte elev.

Forslaget til mal omfatter ikke kursbevis fra kortkurs og drøfter ikke om slike kursbevis også bør gjenspeile kravene som ligger i lovens formulering om ”grunnlag for vurdering av realkompetanse”.

Realkompetanse

Realkompetanse har to sider. For det første, realkompetansen ”tilhører” den enkelte elev og gir uttrykk for det som vedkommende faktisk har lært på folkehøgskolen. Dette kan dokumenteres på et vitnemålstillegg. For det andre, realkompetanse er knyttet til det (f.eks. *vekstområder, ferdigheter, kunnskap*) som skolen gjennom sitt læringsprogram legger opp til at elevene skal lære. Dette kan formidles gjennom skolens hovedmål (f.eks. *trening i samarbeid, kreativitet, toleranse og kommunikasjon*) og dokumenteres ved en beskrivelse av læringsprogrammet og læringsopplegget.

Generelt opereres det med læringsarenaer der det foregår tre typer læring langs to læringsaksler. De tre læringstypene er *formell, ikke-formell og uformell læring*¹. De to læringsaksene er *livslang* og *livsvid* læring. Folkehøgskolen er aktiv på alle områdene, mens noe av det tilbudet folkehøgskolen har, som andre tilbyr i mindre grad, ligger på den ikke-formelle og uformelle siden, kopleet til livsvid læring. Gode eksempler er internatoppleggene og skoleturene.

I offisiell sammenheng betyr realkompetanse ”all formell, ikke-formell og uformell kompetanse den voksne innehar. I praksis betyr det summen av all kompetanse som en person har tilegnet seg gjennom utdanningssystemet, lønnet og ulønnet arbeid, organisasjonsmessig virksomhet og familie-/samfunnsliv” (*VOX-rapport: Dokumentasjon og verdsetting av realkompetanse*, s. 5).

Denne altomfattende definisjonen gir vide rammer for tolkning av hva slags realkompetanse elevene tilegner seg i folkehøgskolen. Den stiller også krav til presisjon når skolene skal formidle hva elevene skal lære og har lært i løpet av et folkehøgskoleår.

Utseende

Folkehøgskolerådet foreslår at skolene trykker opp et falsset A3-ark (gjerne på finere papir, f.eks. 160 g). Vi har valgt å foreslå denne løsningen fordi det vil kunne oppstå trykkeproblemer på skolene ved utskrift av mye tekst til A3-ark.

A3-arket vil kunne fungere som et omslag for vitnemålet. På forsiden **kan** det stå

- *Vitnemål*
- *XYZ folkehøgskole*
- *2004-2005 – evt. utelate årstall dersom skolen velger å trykke opp omslag for flere år*
- *Evt. kreativt element/logo*

Det falsede arket vil inneholde de øvrige sidene som legges løst inne i omslaget. Sidene som Folkehøgskolerådet foreslår at skolene legger inn, er:

- **Elevside:** *Skolens navn (og logo), elevens navn, skoleår, elevens læringsopplegg, frammøte og underskrift fra skolen*
- **Skoleside:** *Om folkehøgskolen, om skolen og læringsprogrammet*
- **Vitnemålstillegg:** *Utfyllende opplysninger om elevens læringsopplegg og skolens læringsprogram.*

Vitnemålet vil vanligvis bestå av tre sider i et falsset omslag: En elevside, en skoleside, og et vitnemålstillegg med mer detaljerte opplysninger. Enkelte skoler eller enkelte linjer kan ha behov for flere sider.

Hver av disse offisielle sidene, og de som legges ved vitnemålet, må ha bunntekst som viser hvem, hva, hvor osv, f.eks.: (*Vitnemål, Peder Aas, XYZ folkehøgskole, side 1 av 3*).

DE ENKELTE SIDENE

Elevsiden

Elevsiden inneholder først og fremst informasjon om den enkelte elev og synliggjøres gjennom objektive opplysninger.

1. Skolens navn
2. Elevens navn
3. Elevens læringsopplegg pluss evt. studietur og praksis
4. Frammøte og konkurransepoeng
5. Fravær pluss evt. merknad
6. Evt. tillitsverv
7. Henvisning til vitnemålstillegg
8. Underskrift

Opplysningssiden

Denne siden har to funksjoner. Den første er å fortelle om folkehøgskolen som skoleslag, den andre er å fortelle om den enkelte folkehøgskole. Folkehøgskolerådet foreslår at opplysningssiden deles inn i tre hoveddeler og at hver del får en kort og forklarende tekst.

Om folkehøgskolen:

Teksten som er satt opp på dette punktet, beskriver de generelle sidene ved folkehøgskolen som skoleslag. Vi har også tatt med punktet om tre konkurransepoeng her. Folkehøgskolerådet foreslår at skolene bruker følgende tekst på dette punktet.

(Anbefalt felles tekst:) Folkehøgskolen er en skole for allmenndanning, personlig utvikling og folkeopplysning. Alle er internatskoler, og internatet er en del av det pedagogiske helhetsmiljøet. Den enkelte skole fastsetter verdigrunnlag innenfor denne rammen.

Folkehøgskolen har ingen utenforliggende krav til undervisningsopplegg og pensum. Hver skole utarbeider sitt eget opplegg og tegner sin egen profil, basert på skoleslagets felles pedagogisk-ideologiske grunnsyn og på lov og forskrifter.

I 1997 vedtok Stortinget at elever som gjennomfører et folkehøgskoleår, får uttelling i form av tre konkurransepoeng ved opptak til høgre utdanning under forutsetning av minimum 90 % frammøte.

Om XYZ folkehøgskole:

Dette punktet beskriver kort den enkelte folkehøgskole, dens verdigrunnlag og målsetting. Punktet utformes av hver enkelte folkehøgskole.

3. Om elevenes læringsprogram:

Skolens særpreg og profil. Generelt om hva som er skolens mål og hensikt med året. Kort beskrivelse av skolens læringsprogram: Arbeidsformer, undervisning, skoleåret, målsetting, strategier, ferdigheter osv. Internatet og sosialpedagogisk arbeid.

Stikkord:

- Elevenes læringsprogram / Innhold / Arbeidsformer
- Fellesfag, linjefag, valgfag
- Skoleturer
- Elevkvelder, musikaler, osv
- Elevsamtale
- Erfaringslæring
- Plikter i internat og skolemiljø
- Sosiale, personlige og faglige utfordringer

Elevenes læringsopplegg, som danner grunnlag for realkompetansen, presiseres på elevsiden. Ytterlige opplysninger om realkompetansen kan gis i vitnemålstillegget.

Vitnemålstillegg

Denne siden har også to funksjoner. Den første er å gi elevene anledning til å fortelle hva de har lært (utbyttet) i løpet av skoleåret. Den andre er å sette slike opplysninger inn i skolens sammenheng. Vitnemålstillegget kan også få et annet navn (f.eks. *dokumentasjon av realkompetanse, vekst og framgang*), men navnet bør fortelle at siden omhandler elevenes utbytte, ikke først og fremst skolens program (som f.eks. *linjeside*).

Nedenfor er det satt opp en del momenter som kan være til hjelp ved utformingen av vitnemålstillegget. Skolene velger selv hva de vil ta med og hvordan de vil utforme dette tillegget.

- Vitnemålstillegget er ment å tilfredsstillere lovens § 2i som sier at skolen også skal utarbeide dokumentasjon som gir grunnlag for vurdering av elevenes realkompetanse.
- Folkehøgskolerådet foreslår at tillegget begrenses til én side, men at det åpnes for vedlegg, enten fra skolen, elevene eller fra begge parter.
- Tillegget bør utarbeides gjennom en prosess der elevene aktivt oppfordres og hjelpes til selvrefleksjon og innsikt i egen vekst og læring.
- Arbeidet med tillegget bør være en del av skolens pedagogiske opplegg, og det kan også bidra til å kvalitetssikre arbeidet på skolen. Elevsamtalen kan være et naturlig utgangspunkt for arbeidet med vitnemålstillegget.
- En enkelt side vil ikke kunne fange opp et rikt skoleår, men vitnemålstillegget kan være et verktøy for å tilfredsstillere elevenes behov for å gi uttrykk for sin læring, og også fungere som et dokument som tilfredsstillere avsendernes behov.
- Vitnemålstillegget med eventuelle vedlegg, kan også utvides til en mappe med eksempler på elevenes egne arbeider og ytterligere utdypninger.

Innhold

1. Skolens navn og logo, elevens navn, skoleår
2. Faglig
 - Beskrivelse av det skolen mener er viktig å utdype på dette området, for eksempel linjefag. Hvordan faget er bygd opp og hva elevene innholdsmessig er med på.
 - Med utgangspunkt i skolens hovedmål gi en kort oversikt over hvordan målet kan oppnås.
3. Om elevenes utbytte av skoleåret (realkompetanse)
 - Faglig (kurs, ferdigheter, oppgaver, o.l.)
 - Sosialt (lederoppgaver, verv, felles problemløsning, erfaringer)
 - Personlig (vekst, utfordringer, selvinnsett, o.l.)
4. Opplysende tekst
 - Vitnemålstillegget er utarbeidet i samarbeid mellom elev og linjelærer.
5. Underskrift
 - Elev og (linje)lærer skriver under sammen.

(Sluttnoter:)

ⁱ Begrepe i dette avsnittet er i første rekke hentet fra EU-dokumentet "Memorandum on lifelong learning" (2000).

- **Formal learning** takes place in education and training institutions, leading to recognised diplomas and qualifications.
- **Non-formal learning** takes place alongside the mainstream systems of education and training and does not typically lead to formalised certificates. Non-formal learning may be provided in the workplace and through the activities of civil society organisations and groups (such as in youth organisations, trades unions and political parties). It can also be provided through organisations or services that have been set up to complement formal systems (such as arts, music and sports classes or private tutoring to prepare for examinations).
- **Informal learning** is a natural accompaniment to everyday life. Unlike formal and non-formal learning, informal learning is not necessarily intentional learning, and so may well not be recognised even by individuals themselves as contributing to their knowledge and skills.
- The term '**lifelong**' learning draws attention to time: learning throughout life, either continuously or periodically. The newly-coined term '**lifewide**' learning enriches the picture by drawing attention to the spread of learning, which can take place across the full range of our lives at any one stage in our lives.